

IZVJEŠĆE O RADU SAVJETA PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE U 2009. GODINI

1. UVOD

Savjet je u 2009. godini održao 43 sjednice, koje su sve održane u Zagrebu.

Najveći dio sjednica Savjeta, kao i rad izvan službenih sjednica, bio je posvećen aktualnim temama turizma i izradi kriterija za planiranje turističkih predjela obalnoga područja mora. U lipnju 2009. tiskana je publikacija s tim kriterijima, koja je predstavljena javnosti te je bila popraćena napisima u medijima. Kriteriji su izazvali znatnu pozornost, posebice stručnih županijskih službi, planera i arhitekata te jedinica lokalne samouprave.

Savjet je aktivno sudjelovao na „Danima hrvatskog turizma“ u Bolu na Braču sudjelujući na okruglom stolu i drugim stručnim raspravama. Predstavnici Savjeta sudjelovali su na Europskom forumu za arhitektonske politike u Stockholmu (prosinac 2009.) i na stručnom skupu „Prostorno planiranje i zaštita prirode i okoliša kao pretpostavka razvitka RH na ulasku u EU“ (studeni 2009.). Predsjednik Savjeta sudjelovao je na međunarodnom skupu „Klimatske promjene i održivi razvoj u jugoistočnoj Europi i mediteranskom regionu“ (Budva, listopad 2009.).

Savjet je započeo rad na polazištima za kriterije od važnosti za prostorno uređenje Države kao što su kriteriji za golfska igrališta te kriteriji za arhitektonsko oblikovanje građevina. Razrada kriterija slijedit će tijekom 2010. godine.

2. NAJZNAČAJNIJI REZULTATI RADA SAVJETA U 2009.

2.1. Kriteriji za planiranje turističkih predjela obalnoga područja mora

Najznačajnija aktivnost Savjeta u 2009. godini jest izrada kriterija za planiranje turističkih predjela obalnoga područja mora. Rezultat rada jest opsežan elaborat koji se sastoji od tri dijela (podrobnije u točki 3.1. ovoga izvješća); od kojih je prvi dio tiskan kao publikacija, predstavljen je medijima i javnosti, te je vidljiv na web stranici Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Ti su kriteriji poslani svim županijama i županijskim zavodima za prostorno uređenje s preporukom Savjeta prostornog uređenja i Ministrice zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva za primjenu tih kriterija u izmjenama i dopunama županijskih planova i planova jedinica lokalne samouprave.

Savjet je organizirao sastanak s ravnateljima županijskih zavoda radi detaljnijeg upoznavanja s kriterijima, ali i zbog svojevrsnog testiranja kriterija u primjeni na terenu. Stručne županijske službe iskazale su podršku i stručnu opravdanost takvih kriterija, koji će im uvelike pomoći u radu na izmjenama i dopunama županijskih prostornih planova, kao i prostornih planova gradova i općina. Međutim, iskazali su poteškoće u svim slučajevima smanjenja i ukidanja građevnih područja, te posebice predjela turističke namjene.

2.2. Polazišta za izradu kriterija za golfska igrališta

Polazeći od aktualnosti i iskazanog javnog interesa za problematiku igrališta za golf, posebice u kontekstu novoga Zakona o golfu i brojnih medijskih napisa i reakcija građana i udruga, Savjet je započeo s radom na kriterijima za smještaj golfskih igrališta i za gradnju vezanu uz golfska igrališta. U 2009. godini postavljena su polazišta za kriterije koji će biti dalje razrađivani u 2010. godini. Namjera je da stručni kriteriji pridonose razjašnjenju nastalih problema i nerazumijevanja oko golfskih igrališta, da se onemoguće zlouporabe i neželjena izgradnja u vrijednim prostorima,

ali i da se stvori pozitivno ozračje koje će omogućiti izgradnju golfskih igrališta koja se grade širom Europe i svijeta i koja pridonose unaprjeđenju turizma i dopuni turističke ponude.

2.3. Polazišta za izradu kriterija za arhitektonsko oblikovanje građevina

Usprkos brojnom vrijednom graditeljskom naslijeđu i prepoznatljivoj tradicijskoj izgradnji u prostoru cijele Hrvatske zadnjih desetljeća nastaje izgradnja stambenih i drugih zgrada nezadovoljavajuće oblikovne kvalitete. Da bi se spriječila ili barem smanjila takva izgradnja Savjet je započeo rad na kriterijima za arhitektonsko oblikovanje građevina. Pritom valja uzeti u obzir mnoge čimbenike, posebice ambijentalne i regionalne koji utječu na arhitektonsko oblikovanje, ali s uvažavanjem tradicije i autorske slobode. Ne negira se suvremeno oblikovanje prostora, ali se teži utvrđivanju premisa za očuvanje hrvatskog identiteta prostora u suvremenoj preobrazbi. Postavljena polazišta, koja je Savjet postavio, ukazuju na moguća rješenja koja će se razraditi tijekom 2010. godine.

3. GLAVNE TEME NA SJEDNICAMA SAVJETA 2009.

Na sjednicama Savjeta tijekom 2009. godine raspravljano je i rađeno je na brojnim temama važnim za prostorno uređenje Hrvatske, od kojih izdvajamo sljedeće:

- Turistička izgradnja - izrada kriterija za planiranje turističkih predjela obalnoga područja mora, turistički predjeli u županijskim prostornim planovima te primjena kriterija u izmjenama i dopunama županijskih prostornih planova;
- Golfška igrališta – izrada polazišta za kriterije planiranja igrališta za golf;
- Arhitektonsko oblikovanje – polazišta za izradu kriterija za oblikovanje građevina;
- Stručna mišljenja i ocjene prostornih planova – mišljenje o prijedlogu prostornog plana Nacionalnog parka Plitvička jezera.

3.1. Kriteriji za planiranje turističkih predjela obalnog područja mora

Cjelovit elaborat sastoji se iz tri dijela:

Prvi dio donosi smjernice, prijedloge, preporuke i kriterije za planiranje, a djelomice i za izgradnju, turističkih predjela obalnog područja mora. Taj je dio tiskan kao publikacija i stavljen je na web stranicu Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (publikacija je u privitku ovoga izvješća);

Drugi, analitički dio rađen je kao usporedbena analiza zakona i pravilnika iz različitih resora koji utječu na planiranje turističkih predjela s konkretnim prijedlozima za usuglašavanje i dopune zakona i propisa;

Treći dio donosi izvratke iz Strategije i Programa prostornog uređenja RH, zakona, pravilnika, uredbi i uputa - koji zadiru u problematiku prostornog uređenja, a služili su kao ishodište za daljnje analize koje su navedene i objašnjene u prvom i drugom dijelu elaborata.

Predloženi su kriteriji smjernice za prostorne planere i druge sudionike u prostornom planiranju.

3.2. Turistički predjeli u županijskim prostornim planovima i primjena kriterija u izmjenama i dopunama županijskih prostornih planova

Slijedom preuzimanja turističkih predjela/zona iz starih prostornih planova od prije trideset i više godina u županijskim prostornim planovima ucrtani su brojni turistički predjeli. Većina njih nije realna, nije gospodarski održiva, nije ekološki održiva i nije prihvatljiva s gledišta primjene stručnih kriterija koje je Savjet utvrdio u elaboratu *Kriteriji za planiranje turističkih predjela obalnoga područja mora* (lipanj 2009.). Savjet zato predlaže provjeru svih turističkih predjela primjenom postavljenih kriterija, a prilikom prve izmjene i dopune županijskih prostornih planova i prostornih planova jedinica lokalne samouprave.

Prilikom provjere kriterija glede smještaja, veličine i vrste turističkih predjela valja polaziti od sljedećeg:

- Sagledati šire područje, resurse i kapacitete obalnoga, ali i zaobalnoga prostora (zaleđa) u obuhvatu od nekoliko jedinica lokalne samouprave koje pripadaju jedinstvenoj prostorno-funkcionalnoj cjelini (posebice se to odnosi na otoke), a po potrebi i na razini dvije ili više županija i preko graničnih prostora ako je prostor sličnih značajki;
- Provesti detaljnije vrjednovanje prostora s gledišta zaštite prostora i krajolika te utvrditi mogućnosti za razvoj turizma;
- Sagledati kapacitete komunalne infrastrukture, posebno u odnosu planiranih novih predjela i postojećih naselja;
- U programskom dijelu utvrditi opterećenost prostora postojećim kapacitetima te simulirati učinke planiranoga broja, razmještaja i veličine novih planiranih predjela za izgradnju;
- Utvrditi uvjete za provedbu i predložiti prioritete predjele uz potrebnu provjeru opravdanosti i izvedivosti.

3.3. Polazišta za kriterije za planiranje golfskih igrališta

U prostornim planovima hrvatskih županija velik je broj planiranih lokacija za golfska igrališta (oko 80-ak). U Hrvatskoj se javnosti golfska igrališta prikazuju nepoželjnim zbog straha od zlorabe, a s turističkoga su gledišta potrebna. Kako su golfska igrališta sastavni dio svjetske turističke ponude, a u kvalitetnoj realizaciji mogu biti čuvari ambijentalnih vrijednosti krajolika treba odrediti jasne i precizne stručne kriterije za izbor njihovih lokacija i za izgradnju, čime će se spriječiti zlorabe a potaknuti kvalitetne i ozbiljne namjere i turističke programe.

Prije izrade dokumentacije i odobrenja za realizaciju projekta predhodnim istraživanjem (SWAT) potrebno je kroz tri studije dokazati:

- Prostornu i ekološku izvedivost zahvata u kontekstu uređenja šireg prostora (županije) i užeg prostora (općine ili grada);
- Gospodarsku opravdanost ulaganja u uvjetima lokalnog i međunarodnog tržišta s pokazateljima dugotrajne uspješnosti projekta;
- Utjecaj na okoliš terena za igranje golfa i pratećih turističkih predjela.

Golfska igrališta treba razvrstati na igrališta za golf i terene za igranje golfa slijedom kriterija tako da moramo razlikovati:

- Igrališta i terene unutar građevnog područja naselja (namjena športa i rekreacije, u sklopu druge namjene) i unutar izdvojenoga građevnog područja izvan naselja (namjena športa i rekreacije i turistička namjena);
- Igrališta veća od 85 ha i one manje od 85 ha;
- Javna igrališta i terene (u vlasništvu jedinice lokalne samouprave) i privatna (u vlasništvu pravnih i fizičkih osoba).

Među polaznim smjernicama ističemo sljedeće:

- Golfska igrališta planirati izvan zaštićenih dijelova prirode;
- Gradnja javnih terena za igru golfa jest interes jedinica lokalne samouprave što isključuje građenje smještajnih kapaciteta unutar obuhvata terena za igru golfa;
- Koristiti postojeće smještajne kapacitete za potrebe javnih terena za igru golfa, a nove planirati unutar građevnih područja naselja
- Smještajne kapacitete koji se koriste i za golfska igrališta treba planirati u odvojenim građevnim područjima turističke namjene po propisanim uvjetima za turističke predjele/zone (neovisno o udaljenosti od terena za igru golfa);
- Ako u širem okruženju lokacije terena za igru golfa nema dostatnih smještajnih kapaciteta mogu se planirati izdvojeni dijelovi građevnih područja turističke namjene i za potrebe većih terena za igru golfa (površine terena za igranje golfa veće od 20 ha) i to na zasebnim površinama odvojenim od terena za igranje golfa;
- Gradnja privatnih terena za igru golfa sa smještajnim kapacitetima jest privatni interes te se na njih primjenjuje redovni postupak (nije predmet državnog interesa).

3.4. Arhitektonsko oblikovanje građevina

Hrvatska je obilježena bogatstvom krajolika – od širine ravnica preko brežuljaka i planinskih sustava do kamenitog tla obale i otoka. Različitost pejzaža i prirodni materijali, koji iz te različitosti proizlaze, stvorili su isto takovo bogatstvo arhitektonskoga izraza lokalnih arhitektura koji su trajna materijalna osnova samosvojnosti hrvatskoga naroda. Njihovo očuvanje i nadgradnja primaran su uvjet bilo kakvih zahvata u prostoru. Istodobno, Hrvatska je kao nedvojbeno područje europskoga kulturnog kruga pratila i prihvaćala u svojem graditeljstvu razvoj svjetskih arhitektonskih kretanja unoseći u svoje prostore njihove bitne funkcionalne, konstruktivne i oblikovne elemente, dokumentirajući i stvarajući time također i karakterizaciju i vrijednost hrvatskoga nacionalnog bića. Vrijednosti hrvatskih prirodnih, ruralnih i urbanih ambijentalnih osobina neprocjenjive su te je njihovo očuvanje i adekvatna nadgradnja osnovna pretpostavka svakoga mogućeg zahvata u prostoru.

U 2009. godini započete su rasprave i promišljanja o kriterijima za arhitektonsko oblikovanje građevina. Postavljena su polazišta za kriterije o kojima Savjet još uvijek raspravlja, a problematika se može ukratko iskazati kroz sljedeće stavove:

1. U urbanim i ruralnim područjima u kojima je, bilo regionalni, bilo povijesni arhitektonski jezik definirao cjelinu oblikovnog izraza, svaka intervencija mora polaziti od te činjenice kreativno se uklapajući i zaokružujući postojeće vrijednosti.
2. U urbanim i ruralnim područjima u kojima je došlo do prisutnog miješanja bilo povijesnih, bilo regionalnih izraza arhitektonska intervencija u prostoru mora krenuti od ambijentalnih vrijednosti nadopunjujući ih, ovisno o intervenciji autora, primjenom bilo povijesno-regionalnog, bilo suvremenog arhitektonskog jezika.
3. U suvremenim urbanim cjelinama arhitektonski zahvat će kretati od najsuvremenijih arhitektonskih dostignuća vodeći računa o prostorno urbanom konceptu temeljenom na geniusu loci danog lokaliteta kao i na vrijednosnim dostignućima suvremenih kretanja.
4. U prirodnom okolišu, u kojem još nije došlo do graditeljske intervencije, arhitektonski zahvat može, ovisno o lokalitetu, krenuti bilo od regionalnog, ili od suvremenog arhitektonskog izraza poštujući i nadopunjujući njegove ambijentalne vrijednosti.

Primjena oblikovnih izraza sugeriranih u ovim načelima ne znači njihovo formalističko upotrebljavanje u projektu, već njihovu kreativnu interpretaciju adekvatnu vremenu i prostoru u kojemu nastaju. Sasvim je jasno da svaki od tih zahvata ovisi o kreativnoj snazi autora, pa time njegov izbor u danom slučaju postaje bitan faktor za očekivanu kvalitetu realizacije.

U postupku izdavanja dozvola za građenje potrebno je **formulirati ocjenu arhitektonske kvalitete** određenog projekta. U svim slučajevima za koje se ocjenjuje da predstavljaju gradnju od nacionalnog interesa, odnosno gradnju koja definira arhitektonsko urbanu karakterizaciju naselja (posebno u kontekstu povijesnog i regionalnog izraza), odluka o ocjeni arhitektonske kvalitete mora biti donesena od povjerenstva sastavljenog od svih stručnjaka relevantnih za danu problematiku.

Perivojna/pejsažna obrada parcele mora biti sastavni dio projektne dokumentacije. Objekti koji se projektiraju u obalnim predjelima moraju obvezno u nacrtnoj dokumentaciji priložiti pogled s mora, a u određenim slučajevima mora se, adekvatno zaštititi spomenika kulture, uspostaviti zaštita pojedinih vizura kako u urbanom, tako i u prirodnom fenomenu. Artefakti koji su u nadležnosti Zavoda za zaštitu spomenika kulture (kvalitetna povijesna i regionalna arhitektura, ilirske gradine, bunje ili kažuni, mirila itd) moraju imati jasno propisan režim održavanja. Isto tako, artefakti koji nisu ušli u nadležnost Zavoda za zaštitu spomenika kulture, a predstavljaju vrijednost krajolika (prirodni fenomeni, suhozidi, megaliti, pojila, vršila, perila, itd.), moraju biti planom verificirani pri čemu će se odrediti područja intaktnih zona potpune zaštite kao i zona mogućih intervencija u prostoru.

3.5. Arhitektonska politika

Razvijene europske države preko stručnih udruga, arhitektonske komore i visokoškolskih institucija utvrđuju arhitektonsku politiku svojih zemalja koja se usvaja na parlamentarnoj razini, ona iskazuje javni interes i predstavlja polazišta za strategiju prostornog uređenja pojedinih zemalja.

U sklopu kontinuiranog desetogodišnjeg rada Europskoga foruma za arhitektonske politike (*European Forum for Architectural Policies*) prvi je puta ove godine (Stockholm 2.-5.12.2009.) u njegovu radu sudjelovala i Hrvatska preko člana Savjeta za prostorno uređenje. Forum danas okuplja državne, profesionalne i kulturne institucije iz 30 zemalja Europe. Njegov rad potiče Europska komisija s ciljem mobilizacije službenih političkih struktura u promicanju i utvrđivanju europskoga standarda kulture građenja, raspolaganja prostorom i brige o prirodnom i graditeljskom naslijeđu, uvažavajući pritom sve nacionalne specifičnosti i regionalna obilježja, kao sastavni dio europske kulture.

Savjet preporuča aktivno uključivanje Hrvatske u Europski forum za arhitektonske politike u cilju unaprjeđenja stanja u prostoru Hrvatske te u svrhu kreiranja nove strategije prostornog uređenja države.

3.6. Stručna mišljenja i ocjene prostornih planova

Savjet daje stručna mišljenja na prostorne planove i druge urbanističko-arhitektonske projekte na zahtjev državnih ministarstava te jedinica lokalne uprave i samouprave.

Savjet je dao mišljenje na Prostorni plan parka prirode Lonjsko polje te se upoznao s prijedlogom Prostornog plana Parka prirode Plitvička jezera, proveo je raspravu i koordinatoru izrade plana uputio je primjedbe i prijedloge za poboljšanje plana.

3.7. Demografski aspekt turizma

Budući da smo suočeni s problemom nedovoljno naseljenih otoka i zaleđa na jadranskoj obali postavlja se pitanje gdje su ljudi, posebice stručni ljudi prijeko potrebni za razvoj turizma, te kakav turizam bez stručnih ljudi i lokalnoga stanovništva možemo ponuditi i razvijati? Visoka socijalna cijena uvoza radne snage nameće pitanja o posljedicama takvog postupka za razvoj turizma, a onda i za prostorni razvoj cijele Hrvatske.

Savjet ukazuje na potrebnu širu stručnu, gospodarsku i političku raspravu u svrhu utvrđivanja strategije gospodarskoga i prostornoga razvitka Hrvatske.

3.8. Problematika planiranja kuća za odmor

Usprkos padu broja stanovnika u većini naselja na jadranskoj obali i otocima u prostornim planovima se znatno povećavaju građevna područja u naseljima. Potrebno je planski obuhvatiti problematiku kuća za odmor i odrediti kriterije i pravila ponašanja za mogućnost njihove realizacije. U promišljanje razvoja turizma treba aktivno uključiti (analizirati, odrediti, planirati) smještajne kapacitete u „domaćinstvima“ koji čine više od polovice ukupne turističke ponude (ti kapaciteti nisu uključeni u programe razvoja, a vode se kao izgrađen dio građevnih područja naselja). Zauzimaju velike površine i nisu prostorno evidentirani kao turistički predjeli/zone i na taj način imamo potpuno krivu predodžbu o prostornoj rasprostranjenosti, kapacitetima i ostalim osobitostima turističke ponude.

Budući da postoji interes za izgradnjom kuća za odmor – trenutno na jadranskoj obali, a u budućnosti se može očekivati i u unutrašnjosti – potrebno je taj problem sagledati posebice s gledišta prostornog uređenja i turističkog razvoja, ali i mogućih gospodarskih učinaka.

3.9. Stanje u struci urbanizma i prostornog planiranja

Potrebno je realno i kritički razmotriti stanje u struci urbanizma i prostornog planiranja. Poboljšanje stanja moguće je uz aktivno učešće Hrvatske komore arhitekata. Posebice je važno riješiti sljedeće radi poboljšanja stanja u struci:

- Nedostatna je primjena statuta Komore u postupku ugovaranja i izrade prostornih planova, a kao posljedica izbjegavanja određivanja cijena poslova sukladno cjeniku i etičkom kodeksu;
- Upitna je učinkovitost rada disciplinskih i etičkih povjerenstava, a rezultat je što se ovakvim radom - osim obezvrjeđenja struke - trajno obezvrjeđuju okoliš i povećavaju troškovi izrade prostorno-planske dokumentacije koju je potrebno stalno mijenjati;
- Upitan je način bodovanja u sustavu trajnog usavršavanja što izaziva nezadovoljstvo članstva zbog takvog stanja u struci.

4. PLAN ZA RAD SAVJETA 2010.-2011.

Osim davanja mišljenja na zahtjev državnih Ministarstava te jedinica lokalne uprave u 2010. godini Savjet nastavlja s radom na započetim temama s posebnim težištem na sljedećem:

- Kriteriji za golfska igrališta
- Kriteriji za arhitektonsko oblikovanje građevina
- Kriteriji za luke nautičkog turizma
- Kriteriji za kontinentalni turizam
- Ruralni razvoj u kontekstu prostornog uređenja.

Izradom kriterija, polazišta i naputaka za pojedine aktualne teme od važnosti za prostorno uređenje Hrvatske Savjet potiče i pridonosi kvalitetnijoj izradi polazišta za strategiju prostornog uređenja Hrvatske, koju valja graditi na dosadašnjoj strategiji te uvažavajući nastale svekolike promjene u hrvatskom i europskom prostoru.

5. REKAPITULACIJA VAŽNIH TEMA I PRIJEDLOGA RASPRAVLJANIH NA SJEDNICAMA SAVJETA 2007.-2009.

Iako su neke teme već navedene u Izvješću o radu Savjeta za 2008. godinu, zbog njihove važnosti za prostorno uređenje Hrvatske i zbog nemogućnosti njihova rješenja u kratkom vremenu, ponovno ih ističemo s namjerom da se započne s njihovim oživotvorenjem. Ističu se samo neke najvažnije teme.

Primjena zakona i propisa važnih za prostorno uređenje

Nedovoljna primjena Strategije i Programa prostornog uređenja Države te prostornih planova županija kao i dijelom neusklađenost zakonskih dokumenata – izaziva specifične sukobe interesa u prostoru, neprihvatljivo produžava proceduru ishoda raznih suglasnosti i odgađa zadovoljavajuće i kvalitetne zahvate u prostoru od kojih očekujemo i razvojne gospodarske učinke. Zato je važno uskladiti zakone, propise i pojmovnike (posebice iz područja turizma) koji na bilo koji način utječu na prostorno uređenje.

Nadležnost pojedinih ministarstava

Zakoni, propisi i normativi u nadležnosti pojedinih ministarstava, a koji zadiru u prostorno uređenje, često su neusklađeni pa je prijeko potrebno njihovo usklađivanje, ali i utvrđivanje nadležnosti za pojedine probleme u prostoru. Predlaže se da Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i građenja na normativnoj razini bude koordinacijski nadređeno ministarstvu (u stručnoj suradnji s Hrvatskim zavodom za prostorni razvoj).

Edukacija i znanstvena istraživanja od važnosti za prostorno uređenje i gradnju

Velik je nedostatak stručnjaka u području prostornog uređenja – od urbanista i prostornih planera do stručno osposobljenih ljudi u jedinicama lokalne uprave i samouprave. Neophodna je i veća popularizacija te opća edukacija stanovništva o zaštiti i korištenju prostora. Zato se predlaže osnivanje diplomskoga i specijalističkoga studija urbanizma i prostornog planiranja u okrilju

izobrazbe arhitekata i urbanista, na listu nacionalnih prvovažnih tema staviti istraživanja iz prostornog uređenja i gospodarenja prostorom, usmjeriti javne institute na istraživanje tema od važnosti za prostorno uređenje te potaknuti edukaciju iz područja prostornog uređenja, građenja i kulture prostora u obrazovnom curriculumu od predškolske do visokoškolske naobrazbe s ciljem da briga za skladno prostorno uređenje postane opća briga svih.

Poticanje kvalitete građenja i oblikovanja prostora

Građenje i oblikovanje nerazdvojni su dio uređenja prostora. Kvalitetu građenja, prostornog i arhitektonskog oblikovanja treba prepoznati kao sveobuhvatan okvir za ostvarenje socijalnih, ekonomskih, kulturoloških i ekoloških uvjeta života, te ju čvrsto utemeljiti u društvu. Graditeljska i arhitektonska ostvarenja, kvaliteta građenja, harmonično uklapanje u okolinu, poštivanje prirodnih i urbanih krajolika te kulturne baštine - javni su interes Republike Hrvatske. Nekvalitetna i isključivo profilerski motivirana gradnja ne može biti sastavni dio njenog prostornog uređenja. Zato se predlaže uspostaviti nacionalni program za kvalitetu i kulturu građenja (u skladu s europskim tendencijama), afirmirati institucije urbanističkih i arhitektonskih natječaja te djelovanje povjerenstava za ocjenjivanje uspješnosti arhitektonskih projekata u gradovima, te radi afirmacije i unaprjeđenja prostornog uređenja uspostaviti odgovarajuće nagrade na državnoj razini za doprinose u prostornom planiranju i uređenju prostora.

Prostorni razvoj turizma

Iako prema važećim zakonima lokalna uprava i samouprava (županije, gradovi i općine) imaju pravo brinuti o prostornom uređenju, koncept turističkog razvoja Hrvatske mora se postaviti na razini Države. Nije ni racionalno ni održivo da svaka županija ili jedinica lokalne samouprave kreira svoju zamisao turističkog razvoja bez objedinjene cjelovite zamisli i strategije. U stvarnosti se pokazuju brojni nedostaci takvog fragmentiranog planiranja. Strategija prostornog uređenja Države često se zaboravlja, a nijedna županija, kao ni grad ili općina, ne gledaju izvan svojih granica. U nekim prostornim planovima županija, gradova i općina planiraju se turistički predjeli preneseni iz starih planova od prije 40-ak godina ili se primjenjuju «master planovi turizma» koji su samo formalno usklađeni s važećom prostorno-planskom dokumentacijom. Turizam se uglavnom poistovjećuje s ugostiteljstvom i apartmanskom izgradnjom što ne može osigurati turizam kao razvojnu gospodarsku djelatnost, konkurentnu na europskom i svjetskom tržištu. Za turistički razvoj prijeko je potrebno zadovoljiti osnovne pragove razvoja: 1) svijest o socio-kulturnoj i prirodnoj baštini 2) planiranje zahvata u prostoru mora zadovoljiti estetske i funkcionalne kriterije, 3) zadovoljavajuća razina komunalne infrastrukture i prometnica što jamči prihvatljivu razinu standarda, 4) gospodarska opravdanost koja jamči dugogodišnju održivost i 5) demografske okolnosti koje moraju osigurati dovoljan broj ljudi i školovanih ljudi za turističku djelatnost.

Zaštita prostora

Prostor nije nepotrošiv pa se on mora štiti i čuvati. Iz toga proizlazi potreba vrjednovanja prostora i krajolika kao kulturnog i prirodnog naslijeđa s obvezama i ograničenjima i čvrstim pravilima ponašanja u prostoru. Zaštitu obalnog pojasa mora treba povećati u dubinu teritorija (ovisno o prirodnim uvjetima i obliću terena), uskladiti s posebnostima autohtonoga krajolika, ali omogućiti i kvalitetne suvremene zahvate videne u drugim mediteranskim zemljama. Turizam treba temeljiti na turističkom potencijalu kulturnog i prirodnog naslijeđa pri čemu naslijeđe ne treba shvatiti samo kao prostor za razgledavanje nego kao prostor za korištenje i za smještaj - kao što su povijesna naselja, povijesna središta gradova, povijesni građevni sklopovi i spomeničke građevine. Valja iskoristiti raznoliko pučko graditeljstvo kao i brojne dvorce hrvatskih velikaša, srednjovjekovne utvrđene feudalne gradove i ljetnikovce.

6. PREGLED SJEDNICA SAVJETA U 2009. – ukupno 43 sjednice (34.-76. sjednica)

1.(34.) sjednica, 15. siječnja 2009., Zagreb

- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- rasprava o turizmu u kontekstu prostornog uređenja

- 2.(35.) sjednica, 28. siječnja 2009., Zagreb
- završne pripreme za tisak Izvješća o radu Savjeta 2008.
 - rasprava o Zakonu o igralištima za golf
 - rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 3.(36.) sjednica, 29. siječnja 2009., Zagreb
- rasprava o Nacrtu prijedloga strategije održivog razvitka RH
- 4.(37.) sjednica, 11. veljače 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 5.(38.) sjednica, 12. veljače 2009., Zagreb
- rasprava o Zakonu o šumama temeljem traženja Središnjeg ureda državne uprave za upravljanjem državnom imovinom
- 6.(39.) sjednica, 18. veljače 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 7.(40.) sjednica, 25. veljače 2009., Zagreb
- gosti sjednice: ministrica Marina Matulović-Dropulić i Jerko Rošin, predsjednik Saborskog odbora za prostorno uređenje
 - rasprava o aktualnim temama prostornog uređenja i o kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 8.(41.) sjednica, 26. veljače 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
 - rasprava o Zakonu o igralištima za golf povodom dopisa Daria Jurina, člana Ekonomskog vijeća
- 9.(42.) sjednica, 11. ožujka 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
 - rasprava o turističkim predjelima u županijskim prostornim planovima
- 10.(43.) sjednica, 12. ožujka 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 11.(44.) sjednica, 23. ožujka 2009., Zagreb
- gosti: Marina Oreb, ravnateljica Zavoda za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije; Mira Buconjić, županica Dubrovačko-neretvanske županije; Ivo Karamatić, zamjenik županice
 - prezentacija izmjena i dopuna Prostornoga plana Dubrovačko-neretvanske županije
 - rasprava o izmjenama i dopunama prostornoga plana Dubrovačko-neretvanske županije
- 12.(45.) sjednica, 25. ožujka 2009., Zagreb
- rasprava o izmjenama i dopunama prostornoga plana Dubrovačko-neretvanske županije
- 13.(46.) sjednica, 2. travnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 14.(47.) sjednica, 8. travnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 15.(48.) sjednica, 9. travnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 16.(49.) sjednica, 22. travnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 17.(50.) sjednica, 23. travnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
 - priprema sažetka i teksta za medije
- 18.(51.) sjednica, 6. svibnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
 - priprema sažetka i teksta za medije

- 19.(52.) sjednica, 7. svibnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- 20.(53.) sjednica, 20. svibnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- priprema zaključka teksta kriterija
- 21.(54.) sjednica, 21. svibnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora
- rasprava o aktualnim temama za razradu nakon završetka kriterija za turističku izgradnju
- 22.(55.) sjednica, 28. svibnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora – redaktura završnog teksta
- 23.(56.) sjednica, 3. lipnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora – redaktura završnog teksta
- 24.(57.) sjednica, 4. lipnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora – redaktura završnog teksta
- 25.(58.) sjednica, 17. lipnja 2009., Zagreb
- rad na kriterijima planiranja turističkih predjela obalnog područja mora – redaktura završnog teksta
- 26.(59.) sjednica, 18. lipnja 2009., Zagreb
- prezentacija Matije Salaja postojećih hotela na Jadranu
- gost: Marijan Mario Matulić (izvješće o urbanističkoj prostornoj strategiji Pariza)
- 27.(60.) sjednica, 9. srpnja 2009., Zagreb
- gost: ministrica Marina Matulović-Dropulić
- rasprava o završenim kriterijima planiranja turističkih predjela i njihova primjena
- rasprava o daljnim temama na kojima će Savjet raditi
- 28.(61.) sjednica, 8. rujna 2009., Zagreb
- rasprava o važnim temama prostornog uređenja na kojima će Savjet raditi
- 29.(62.) sjednica, 9. rujna 2009., Zagreb
- rasprava o važnim temama prostornog uređenja na kojima će Savjet raditi
- rasprava o prezentaciji kriterija planiranja turističkih predjela u medijima
- 30.(63.) sjednica, 23. rujna 2009., Zagreb
- rasprava i priprema izvješća za Vladu RH
- rasprava o važnim temama prostornog uređenja na kojima će Savjet raditi
- početna rasprava o igralištima za golf
- 31.(64.) sjednica, 24. rujna 2009., Zagreb
- rasprava o urbanističkim planovima i kriterijima za njihovu izradu
- rasprava o hrvatskom turizmu i programu njegova razvoja; - početna rasprava o igralištima za golf
- priprema tiskovne konferencije
- 32.(65.) sjednica, 13. listopada 2009., Zagreb
- gosti: Vlatka Đurković i Branka Vitić, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
- rasprava o materijalima koje je priredio Savjet u sklopu izrade kriterija planiranja turističkih predjela – neusklađenost zakona i propisa koji utječu na prostorno uređenje
- priprema tiskovne konferencije
- 33.(66.) sjednica, 14. listopada 2009., Zagreb

- tiskovna konferencija na kojoj su obrazloženi kriteriji planiranja turističkih predjela

34.(67.) sjednica, 29. listopada 2009., Zagreb

- priprema za sastanak s predstavnicima jadranskih županija
- rasprava o golfskim igralištima

35.(68.) sjednica, 30. listopada 2009., Zagreb

- priprema tekstova – odgovora na pitanja novinara povodom tiskovne konferencije
- priprema za sastanak s predstavnicima jadranskih županija

36.(69.) sjednica, 4. studenoga 2009., Zagreb

- priprema tekstova – odgovora na pitanja novinara povodom tiskovne konferencije
- sastanak s Hrvatskom komorom arhitekata (HKA)
- gosti: Tomislav Čurković, dia, predsjednik HKA; Rajka Bunjevac, dia, zamjenica predsjednika Komore; Tea Horvat, dia, članica nadzornog odbora HKA; Nives Mlinar, dia, članica Upravnog odbora HKA

37.(70.) sjednica, 5. studenoga 2009., Zagreb

- sastanak s ravnateljima županijskih zavoda i predstavnicima jadranskih županija
- gosti: Zadarska županija (Nevena Rosan, pomoćnica ravnateljice županijskog zavoda); Ličko-senjska županija (Stipe Mudrović, ravnatelj županijskog zavoda); Primorsko-goranska županija (Miroslav Štimac); Šibensko-kninska županija (župan Goran Pauk, Damir Lučev, ravnatelj županijskog zavoda, Željko Šajin, Marko Čule i dr.); Dubrovačko-neretvanska županija (marina Oreb, ravnateljica županijskog zavoda).

38.(71.) sjednica, 18. studenoga 2009., Zagreb

- rasprava o potrebi edukaciji urbanista i planera
- početna rasprava o kriterijima za arhitektonsko oblikovanje i očuvanje identiteta prostora
- rasprava o dopisima povodom kriterija i turističkim predjelima pristiglih s otoka Brača

39.(72.) sjednica, 19. studenoga 2009., Zagreb

- rasprava o predloženoj obilaznici Dubrovnika
- rasprava o kriterijima za golfska igrališta

40.(73.) sjednica, 2. prosinca 2009., Zagreb

- rasprava o pismu općina Nerežišća i Sutivan na Braču i priprema za sastanak s predstavnicima s otoka Brača
- rad na kriterijima za golfska igrališta
- rasprava o zaštiti suhozidova i gromača

41.(74.) sjednica, 3. prosinca 2009., Zagreb

- gost: Ratko Cimerman, Zavod za prostorno uređenje Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
- prezentacija nacrtu prostornog plana parka prirode Plitvička jezera te rasprava o nacrtu plana
- rasprava o zaštiti suhozidova i gromača

42.(75.) sjednica, 16. prosinca 2009., Zagreb

- priprema za sastanak s načelnicima općina Nerežišća i Sutivan s otoka Brača
- priprema izvješća o radu Savjeta za 2009.

43.(76.) sjednica, 17. prosinca 2009., Zagreb

- gosti: Lovro Kušević, načelnik Općine Nerežišća; Petar Vladislavić, načelnik Općine Sutivan; Nikola Pajić, dogradonačelnik Općine Sutivan; Niko Mrčić, ravnatelj zavoda za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije; Branka Vitić, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva; Iris Jurčić, tvrtka „MAP projekt“ iz Splita; Željko Holik, tvrtka Medis Investment d.o.o. iz Splita i dr.
- prezentacija turističke zamisli razvoja turizma općina Nerežišća i Sutivan s raspravom.

Predsjednik Savjeta prostornog uređenja Države

Stjepo Butijer, dipl. ing. arh.